

Tehillim- Psalms for the Ages -Chapter 41

WIT 11/11/15

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

www.rabbisilber.com

1. תהלים פרק מא

א לַמְנַצֵּחַ מִזְמוֹר לְדָוִד: בְּאֲשֶׁר־יִמְשָׁכֵל אֱלֹהִים בְּיוֹם רָעָה יִמְלִטֵהוּ יְהוָה: ג יְהוָה | יִשְׁמְרֵהוּ וְיַחְיֵהוּ
יֵאָשֶׁר [וְאֵשֶׁר] בְּאֶרֶץ וְאֵל־תִּתְּנֵהוּ בְּנַפְשׁ אֲיִכְיוֹ: ד יְהוָה יִסְעֲדֵנוּ עַל־עֵרֶשׁ דָּוִי כָּל־מִשְׁכָּבוֹ הִפְכָּת בְּחַלְיוֹ:
ה אֲנִי־אֶמְרָתִי יְהוָה חֲנֻנִי רַחֵם נַפְשִׁי כִּי־חָטָאתִי לָךְ: ו אוֹיְבֵי יֹאמְרוּ רַע לִי מָתִי יָמוּת וְאָבֵד שְׁמוֹ:
ז וְאִם־כָּא לְרֹאוֹת | שׁוּא יִדְבֹּר לִבּוֹ יִקְבֹּץ־אֹנָן לוֹ יֵצֵא לַחוּץ יִדְבֹּר: ח יָחַד עָלַי יִתְלַחֲשׁוּ כָּל־שֹׁנְאֵי עָלַי |
יִחְשְׁבוּ רָעָה לִי: ט דְּבַר־בְּלִיעַל יֵצֵק בּוֹ וְאֵשֶׁר שֹׁכֵב לֹא־יִוָּסֵף לָקוֹם: י גַּם אִישׁ־שְׁלוֹמִי | אֲשֶׁר־בִּטַּחְתִּי
בּוֹ אוֹכַל לַחֲמִי הַגְדִּיל עָלַי עֵקֶב: יא וְאַתָּה יְהוָה חֲנֻנִי וְהַקִּימְנִי וְאֲשַׁלְּמָה לָהֶם: יב בְּזָאת יִדְעָתִי כִּי־חָפַצְתָּ
בִּי כִי לֹא־יָרִיעַ אֲיִבִּי עָלַי: יג וְאֲנִי בְּתִמִּי תִמְכַּת בִּי וּתְצִיבֵנִי לִפְנֵיךְ לְעוֹלָם: יד בָּרוּךְ יְהוָה | אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִהָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן:

1. For the conductor, a song of David. 2. Praiseworthy is he who looks after the poor; on a day of calamity the Lord will rescue him. 3. The Lord will preserve him and keep him alive, and he will be praised in the land, and You will not deliver him into the desire of his enemies. 4. The Lord will support him on his sickbed; when You have transformed his entire restfulness in his illness. 5. I said, "O Lord, be gracious to me; heal my soul because I have sinned against You." 6. My enemies speak evil of me; "When will he die and his name be lost?" 7. And if he comes to see [me], he speaks falsely; his heart gathers iniquity for him; when he goes outside, he talks. 8. All my enemies whisper together about me; concerning me, they think evil. 9. "An evil thing shall be poured into him, and once he lies down, he will no longer rise." 10. Even my ally, in whom I trusted, who eats my bread, developed an ambush for me. 11. But You, O Lord, be gracious to me and raise me up, so that I may repay them. 12. With this I shall know that You desired me, when my enemy does not shout joyfully over me. 13. As for me, because of my innocence You shall support me, and stand me up before You forever. 14. Blessed is the Lord, the God of Israel from all times past and to all times to come. Amen and amen.

Approach #1: Sickness**2. אבן עזרא תהלים פרק מא פסוק א**

(א) למנצח, אשרי משכיל – זה המזמור על חליו:

3. מלבי"ם תהלים פרק מא פסוק א

(א) למנצח, מזמור זה יסד בעת חליו ואויביו רצו אז להמיתו בסם המות (כנ"ל ל"ח) ובקש שיושיעהו ה', ויספר גם כן השגחת ה' החופפת על הדל ואין אונים:

4. מלבי"ם תהלים פרק לח פסוק א

(א) מזמור, זמר זה הוסד בחלותו מחלה אנושה ויחי מחליו, וזה היה אחר מעשה דבת שבע שתלה החולי בחטאיו, וגם אויביו ששו אז על רעתו, וחשבו עליו מחשבות, ועז"א להזכיר שיזכר חטאיו ויהיו לנגדו תמיד:

Approach #2: Contemplation**5. אבן עזרא תהלים פרק מא פסוק ב**

(ב) אשרי – יש אומרים משכיל כמו מביט כמו מסתכל הוית והנכון מגזרת שכל שישים לבו שישכיל במעשה השם עם החולי

6. תהלים פרק כב

(א) לַמְנַצֵּחַ עַל־אֵילַת הַשָּׁחַר מְזֻמֹּר לְדָוִד: (ב) אֵלִי אֵלִי לָמָּה עֲזַבְתָּנִי רְחוֹק מִיְּשׁוּעָתִי דְּבָרֵי שְׁאֲגָתִי:

1. For the conductor, on the ayeleth hashachar, a song of David. 2. My God, my God, why have You forsaken me? [You are] far from my salvation [and] from the words of my moaning.

Approach #3: Choosing the Right Yetzer

7. מדרש תהלים (בובר) מזמור מא ד"ה [א] [מא, א

[מא, א] למנצח מזמור לדוד, אשרי משכיל אל דל. זהו שאמר הכתוב עיר קטנה ואנשים בה מעט (קהלת ט יד), עיר קטנה, זה האדם, ואנשים בה מעט, אלו איברים. ובא אליה מלך גדול (שם שם /קהלת ט"ו). זה יצר הרע. ובנה עליה מצודים גדולים (שם שם /קהלת ט"ו). כמנן רברבן. ומצא בה איש מסכן (שם שם /קהלת ט"ו). זה יצר טוב. ומלט הוא את העיר בחכמתו (שם שם /קהלת ט"ו). מדינה של גיהנום. ולמה נקרא יצר טוב מסכן, דלית כל עמא שמעין ליה, אמר דוד הואיל ולית עמא שמעין ליה, טוביה דשמע ליה, לכך נאמר אשרי משכיל אל דל.

8. קהלת פרק ט פסוקים יד-טו

עיר קטנה ואנשים בה מעט ובא אליה מלך גדול וסבב אתה ובנה עליה מצודים גדולים: ומצא בה איש מסכן חכם ומלט הוא את העיר בחכמתו ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא:

14. [There was] a small city, with few people in it, and a great king came upon it and surrounded it and built over it great bulwarks. 15. And there was found therein a poor wise man, and he extricated the city through his wisdom, but no man remembered that poor man.

Approach #4: Power of Chessed

9. אלשיך על תהלים פרק מא פסוק א

א. (א – ב) למנצח מזמור לדוד כו'. יאמר ענין בת ר' עקיבא (שבת קנו ב) שהיה נגזר עליה מיתה משונה בליל חופתה, ועל ידי תיתה צדקה לעני שהיו כלם מטפלים בעסקי חופתה והמשתה והיא הניחה הכל ושתה לבה אל עני והניחה הכל ותרץ ותתן לו לאכול, ותנצל נפשה, והיה לה נס כפול כי גם שלא הקדימה צדקה לצרה רק ביום הרעה עצמו, נצולה על ידה, ויצא ר' עקיבא ודרש וצדקה תציל ממות (משלי י) יכול ממיתה משונה אלא גם ממות עצמה. והוא כי היה מספיק תציל הצדקה מרוע הגזירה כל תהיה משונה המיתה אך תמות אז מיתת עצמה אחר שלא היה לה עוד חיות, כי אם גם ניתנה לה חיים:

ב. וזה יאמר פה אשרי מי שמשכיל אל דל שמשמעו שפונה מעסקיו ומשכיל ושם לכו לפקח על הדל, כי זה אין צריך לומר אם יקדים זכות זה ליום הרעה הנגזרת עליו כי אם גם אם מה שהוא משכיל אל דל הוא ממש כבר ביום רעה, עם כל זה ימלטהו ה' כאשר קרה לבת ר' עקיבא כמדובר. וגם כיוון באומרו ביום רעה כפשוטו שהוא יום של רעה שהיום הוא של גזירה רעה לפי מזל היום כבת רבי עקיבא כמדובר, ועם כל זה ימלטהו ה' השודד המזלות. ולא בלבד ממיתה משונה כי אם גם ממיתה עצמה שיתווספו לו חיים, (ג) וזהו ה' ישמרהו מהרעה וזולת זה ויחייהו אפילו ממיתה עצמה, ועוד תשתלם הטובה כי יאושר בארץ שזולת הזכות השמורה לו גם יאושר בארץ מפרי הצדקה ולא תהיה מתנת חייו משוללי טובה בעולם הזה:

10. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנו עמוד ב

דר"ע הויא ליה ברתא, אמרי ליה כלדאי: ההוא יומא דעיילה לבי גננא – טריק לה חיויא ומיתא. הוה דאיגא אמילתא טובא. ההוא יומא שקלתא למכבנתא, דצתא בגודא, איתרמי איתבי בעיניה דחיויא.

לצפרא כי קא שקלה לה – הוה קא סריך ואתי חיזיא בתרה. אמר לה אבוה: מאי עבדת? – אמרה ליה: בפניא אתא עניא, קרא אבכא, והווי טרידי כולי עלמא בסעודתא, וליכא דשמעיה. קאימנא, שקלתי לריסתנאי דיהבית לי, יהבתי ניהליה. אמר לה: מצוה עבדת! נפק ר"ע ודרש: וצדקה תציל ממות ולא ממיתה משונה, אלא ממיתה עצמה.

For R. Akiba had a daughter. Now, astrologers told him, On the day she enters the bridal chamber a snake will bite her and she will die. He was very worried about this. On that day [of her marriage] she took a brooch [and] stuck it into the wall and by chance it penetrated [sank] into the eye of a serpent. The following morning, when she took it out, the snake came trailing after it. 'What did you do?' her father asked her. 'A poor man came to our door in the evening.' she replied, 'and everybody was busy at the banquet, and there was none to attend to him. So I took the portion which was given to me and gave it to him. 'You have done a good deed,' said he to her. Thereupon R. Akiba went out and lectured: 'But charity delivereth from death': and not [merely] from an unnatural death, but from death itself.

11. מצודת דוד תהלים פרק מא פסוק ב

(ב) משכיל אל דל – הנותן צדקה לדל בהשכל לבל יכלימו: ביום רעה – ובגמול זה ימלטהו ה' כשיהיה בעולם עת רעה כי לא תעבור עליו:

12. רד"ק תהלים פרק מא פסוק ב

(ב) אשרי משכיל אל דל. הוא החולה, כמו: מדוע אתה ככה דל בן המלך (ש"ב יג, ד). ומשכיל: משגיח ומביט, כלומר: שבא לבקר ושואל על ענייני חליו, ועוזרו כאשר יוכל, ומדבר על לבו. ביום רעה, ביום שיקבד חליו והוא קרוב למות, ימלטהו ה', תפלה. וכן: ה' ישמרהו (פסוק ג), ה' יסעדנו (פסוק ד). ויעיד על זה הפירוש: ואל תתנהו (פסוק ג), כי מלת אל תחינה ובקשה, או דרך מצוה. ויתכן לפרש הפסוקים בענין הזה, כלומר כי כן יעשה האל עם החולה שהוא ימלטהו ויסעדו ויחיהו (ג, ד), ולא הרופאים, כי לא תועיל לו רפואתם אלא בעזר האלהים. ויהיה פירוש ואל: ולא, כמו: ודרך נתיבה אל מות (משלי יב, כח). ואדוני אבי ז"ל פירש כי אלה הפסוקים דברי המבקר לנחם החולה, ויאמר לו: שלא יפחד מהחולי ויתחזק בלבו, כי ביום רעה ימלטהו ה' וישמרהו:

13. The Hirsch Psalms 41:1

דל is he who has been brought low by financial reverses or physical illness, the invalid or the "impoverished man" (see Commentary to Exod. 23:3 and II Sam. 13:4). מדוע את ככה דל. (מדוע את ככה דל). משכיל אל דל is he who applies his intelligence to the care of the ill and impoverished, one who takes a loving, understanding interest in their welfare. Of course, even if men should abandon him altogether, the דל is never really entirely forsaken. His real aid and deliverance come from the Lord, and the greater the danger seems, the nearer is this help. It is ביום רעה, on the most disastrous day, when the worst seems imminent, that God will come to his rescue. But this does not mean that we may therefore fold our hands in complacent inactivity. No, we must hurry to the aid of the sick and the poor in order to lessen and alleviate their pain until such time as the Lord shall have sent His help from above. The Lord will protect and preserve him who has been brought low, and He will help him regain his happiness once more, but, in the meantime, He expects of you that you will not abandon him to the tyranny of wicked men. Yes, the Lord will restore the sick to good health, but if, while he is still ill, you, as a משכיל אל דל, will give him care and sympathy, you, by so doing, shall have "transfigured his sickbed." Not only will you then have made it easier for him to bear his pain, but, by the loving concern you shall have shown him, you will have turned even his sickbed into a place where he may experience kindness and comfort.

14. אורות הקודש (ח"ב התעלות העולם י)

...בזה יעשה הנברא את עצמו, ויהיה במדרגת השלמות של בורא, ויתעלה ממעל לגבול של נברא ...